

فانوس دریایی دنیای مجازی

هشتگ چیست؟

اولین بار در سال ۲۰۰۷ کاربران توییتر شروع کردند به پیوست کردن ابر داده‌ای با نام مستعار هشتگ به توییت‌ها (Bates, 2013). چسباندن نماد # قبل از یک کلمه (عبارت بدون فاصله) یک هشتگ ایجاد می‌کند که در اصل برای علامت‌گذاری موضوعات و کلمه‌های کلیدی قابل جست‌وجوست (Lu, 2014). هشتگ غالباً بیانگر احساسات، ارتباط با یک رویداد و موضوع خاص است. با پیوست کردن یک هشتگ، کاربر بر یک ایده و یک مرکز متمرکز می‌شود (Jefarre, 2014)؛ درحالی‌که سایر کاربران را در مورد آنچه دیگران در حال بحث درباره آن هستند آگاه می‌کند. علاوه بر این، کسانی که مکالمات هشتگ‌شده را دنبال

هشتگ یکی از کاربردی‌ترین مؤلفه‌های شبکه‌های اجتماعی است که امکان طبقه‌بندی و جست‌وجوی سریع محتوای مرتبط با موضوعات خاص را به کاربران می‌دهد. با گسترش شبکه‌های اجتماعی و کاربرد آن‌ها در آموزش، هشتگ کاربردهای آموزشی هم پیدا کرده است. این مقاله ظرفیت‌ها و کارکردهای هشتگ در آموزش، و نیز چگونگی استفاده از آن را در آموزش و یادگیری، تسهیل ارتباط بین معلمان و دانش‌آموزان و ترویج مشارکت در جوامع آموزشی را بررسی می‌کند. سپس به معلمان و دانش‌آموزانی که به استفاده از هشتگ در آموزش و یادگیری علاقه‌مندند، پیشنهادهایی عملی ارائه می‌کند.

کلیدواژه‌ها: هشتگ، آموزش و هشتگ، هوش مصنوعی

می‌کنند، می‌توانند با انتخاب هشتگ‌هایی که کنجکاوه‌ستند و می‌خواهند از آن‌ها بیاموزند، اطلاعات لازم را کسب کنند (Bates, 2013). امروزه هشتگ در همه شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌شود و کاربردهای آموزشی نیز پیدا کرده است.

نگاهی مختصر به تاریخچه

در آمریکا نماد # را نشانه عدد^۱ می‌نامند و هنوز هم از آن برای نمایش رتبه استفاده می‌کنند. مثلاً مقام دوم مسابقات را به صورت #۲ می‌نویسند و «نفر یا رتبه دوم» می‌خوانند. شاید متوجه ارتباط کلمه فارسی «هاشور» و کلمه «Hash» به کاررفته در انگلیسی شده باشید! در آمریکا، پس از مدتی پای کلید هش^۲ به تلفن‌های ثابت هم باز شد و با وجود پیشرفت تلفن‌های همراه و ظهور صفحه کلیدهای لمسی، کلید هش تا به امروز هم جایگاه خود را حفظ کرده است. از حدود چهاردهه قبل که دنیس ریچی، خالق زبان برنامه‌نویسی C که نماد # را برای اولین بار در کتاب خود معرفی کرد، این علامت با عنوان هشتگ در سراسر جهان شناخته و استفاده می‌شود.

هشتگ در آموزش

با ظهور شبکه‌های اجتماعی، برای معلمان و دانش‌آموزان فرصت‌های جدیدی فراهم شد تا در یادگیری و شبکه‌سازی حرفه‌ای خود راهبر شرکت کنند (Prestridge, 2016; Trust). هشتگ به طور برجسته در چگونگی بحث‌های موضوعی در شبکه‌های اجتماعی نقش دارد. هشتگ را می‌توان به عنوان نمایه استفاده کرد. در نتیجه به کاربران اجازه می‌دهد همه متن‌های مرتبط با آن موضوع را پیدا کنند. هشتگ همچنین می‌تواند گفت‌وگوهای خاص‌تری را سازمان‌دهی و ساختار بندی کند. استفاده از هشتگ در آموزش، ارتباط دانش‌آموزان و معلمان را تسهیل می‌کند و به طور ویژه می‌تواند در آموزش زبان استفاده شود، چرا که شرکت‌کنندگان در مکالمات کلاسی دانش‌آموزانی هستند که به طور عمومی از نظر موقعیت جغرافیایی و سن مشابه هستند. آن‌ها خودشان نمی‌توانند انتخاب کنند با چه کسی دوست شوند یا با چه کسی هم‌کلاس باشند. معلم، برنامه و کتاب درسی غالباً دیکته می‌شوند و دانش‌آموز محتوا و اشخاصی را که می‌خواهد با آن‌ها تعامل داشته باشد، انتخاب نمی‌کند. حتی با ایجاد فعالیت‌های پرسشی و اکتشافی، کلاس‌های درس هدف یادگیری خاص خود را پیگیری می‌کنند. اما گفت‌وگوهای هشتگ شده، رسیدن به نتیجه از پیش تعیین شده را دنبال نمی‌کنند. هشتگ‌ها معمولاً در این موقعیت‌ها استفاده می‌شوند:

■ **در پایان متن:** استفاده از هشتگ در پایان متن از

حواص پرتی مخاطب حین مطالعه متن جلوگیری می‌کند.

■ **در داخل متن:** قبل از کلمه‌های کلیدی مورد نظر: با توجه به محدودیت تعداد کلمه‌های متن در بعضی شبکه‌های اجتماعی، توصیه می‌شود در متن از هشتگ استفاده شود.

■ **در قسمت نظرات و بازخوردهای مربوط به تکالیف:** استفاده از هشتگ در بازخوردها باعث می‌شود دانش‌آموز درک بهتری از جنبه‌های تأکیدی بازخورد داشته باشد. باید توجه داشت، استفاده بیش از حد از هشتگ در هر موقعیت ممکن است از اثربخشی آن بکاهد. در اغلب موارد تنها با استفاده از دو یا سه هشتگ پرتکرار، مربوط و توافقی، نتیجه مورد نظر حاصل می‌شود.

ظرفیت‌ها و کاربردهای هشتگ در آموزش طبقه‌بندی و تسهیل دسترسی

طبقه‌بندی محتوا و تسهیل دسترسی به منابع، از مهم‌ترین کاربردهای آموزشی هشتگ است. هشتگ به طبقه‌بندی و سازمان‌دهی محتوا در شبکه‌های اجتماعی کمک و دسترسی به منابع و محتوای مرتبط برای دانش‌آموزان و معلمان را آسان می‌کند. هشتگ ابزار دسترسی سریع به محتوای دلخواه در میان انبوه محتواهاست. اگر برای محتوا از هشتگ مربوط استفاده نشود، پیدا کردن آن پس از گذشت زمان برای کاربران زمان‌بر و سخت می‌شود، اما با استفاده از هشتگ به راحتی و در زمان کمتری در دسترس قرار می‌گیرد. به این منظور، کافی است کاربران هشتگ قراردادی و مورد نظر را پیگیری کنند. پیشنهاد می‌شود دانش‌آموزان و معلمان در ابتدای سال تحصیلی در مورد هشتگ‌هایی که قرار است استفاده شود توافق کنند. مثلاً معلم می‌تواند محتوا را بر اساس عملکرد دانش‌آموزان طبقه‌بندی کند. به این صورت: #فارسی_سمعی. همچنین، منابع می‌توانند به حالت‌های متفاوتی طبقه‌بندی شوند که باید درباره‌شان توافق شود. مثلاً منابع مربوط به آزمون‌ها می‌توانند با هشتگ #آزمون_ریاضی به اشتراک گذاشته شوند.

کمک به موتورهای توصیه‌گر و هوش مصنوعی

هشتگ جست‌وجوی موضوعات یا کلمه‌های کلیدی خاص را برای کاربران نتیجه‌بخش و به عملکرد موتورهای توصیه‌گر و هوش مصنوعی کمک می‌کند. با استفاده از قابلیت هشتگ، محتوای آموزشی برای بازدید تعداد بیشتری از دانش‌آموزان و معلمان شانس بیشتری خواهد داشت.

یادگیری مشارکتی و تفکر انتقادی

هشتگ می‌تواند با ایجاد گروه‌های همگون، حسی اجتماعی را بین معلمان و دانش‌آموزانی که علاقه‌ها یا اهداف مشترک دارند و محیط یادگیری حمایتی و مشارکتی را تقویت می‌کند، ایجاد کند. همچنین، استفاده از هشتگ می‌تواند بر همکاری بین گروه‌های دانش‌آموزی و هم‌افزایی معلمان بیفزاید. سازمان‌دهی اطلاعات و شرکت در بحث‌های معنادار با دیگران، در تفکر انتقادی نقش مهمی دارد. همین کارکردهای هشتگ بر مهارت تفکر انتقادی و تصمیم‌گیری آگاهانه در دانش‌آموزان می‌افزاید.

گسترش و تعمیق پژوهش

هشتگ آموزشی برای بحث و گفت‌وگوی کلاسی در مورد بحث درسی یا پژوهش در مورد موضوعی خاص، کاربردی است. دانش‌آموزان و معلمان برای پژوهش می‌توانند محتوا و ایده‌های خود را با استفاده از یک هشتگ توافقی مرتبط به اشتراک بگذارند و دیگر کاربرانی را که پژوهش‌های مرتبط با این موضوع را انجام داده یا به آن علاقه‌مند هستند، بیابند. #سؤال می‌تواند برای طرح و پیگیری عنوان تحقیق و پژوهش مؤثر باشد.

برقراری ارتباط و جمع‌آوری ایده

با استفاده از هشتگ، دانش‌آموزان و معلمان می‌توانند دامنه دسترسی خود را گسترش دهند و با تعداد بیشتری از مخاطبان، شامل دیگر دانش‌آموزان، والدین، معلمان و صاحب‌نظران ارتباط برقرار کنند. هشتگ به کاربران اجازه می‌دهد با پیوستن به بحث و گفت‌وگو، به‌طور هدفمند ایده‌های خود را به اشتراک بگذارند و ضمن دریافت بازخورد، با دیگر کاربرانی که هشتگ را پیگیری می‌کنند، در تعامل باشند. استفاده از #پیشنهاد می‌تواند مفید باشد.

نشر خبر، تعریف پویش و برگزاری مسابقات

استفاده از هشتگ می‌تواند بار عاطفی را به مخاطبان منتقل و با اشاعه دیدگاهی خاص یک پویش ایجاد کند. استفاده از هشتگ در پویش نشان‌دهنده اهمیت موضوع و برای ترغیب مخاطبان به مشارکت است. همچنین، از هشتگ برای تشویق دانش‌آموزان و معلمان به شرکت در مسابقات و سهولت در دریافت اخبار و نتایج استفاده می‌شود. استفاده از #اطلاعیه، #گزارش، #پویش و #مسابقه می‌تواند مفید باشد.

توصیه‌ها و پیشنهادهای عملی

■ چگونگی و نحوه استفاده از هشتگ را به دیگران آموزش دهید. برای استفاده از هشتگ دو یا چند قسمتی لازم است از علامت زیرخط (_) استفاده کنید، مثلاً #فارسی_حسینی_نژاد. در شبکه‌های اجتماعی، هشتگ‌ها به صورت آبی رنگ و با حالت متمایز نمایش داده می‌شوند. توجه داشته باشید، علامت خط تیره (-) نمی‌تواند هشتگ‌سازی کند و متفاوت از علامت زیرخط (_) است. بهتر است تا حد امکان از هشتگ‌های یک قسمتی استفاده کنید.

■ از ابتدای فعالیت گروهی، روی هشتگ‌ها توافق کنید. فهرستی از هشتگ‌های توافق‌شده تهیه و در گروه سنجاق کنید تا همیشه در دسترس باشد. مثلاً #آغاز می‌تواند کاربران را در کوتاه‌ترین زمان به اولین محتوای به اشتراک گذاشته شده برساند. هشتگ‌ها می‌توانند بر اساس عنوان‌های درس‌ها هم استفاده شوند؛ مثلاً #فارسی_ریاضی. اما زمانی که کاربران آن‌ها را پیگیری می‌کنند، به نتایج کلی‌تری می‌رسند. بهتر است در این موارد از هشتگ‌های دیگری هم برای محتوا استفاده شود؛ مثلاً #فارسی، #واژگان.

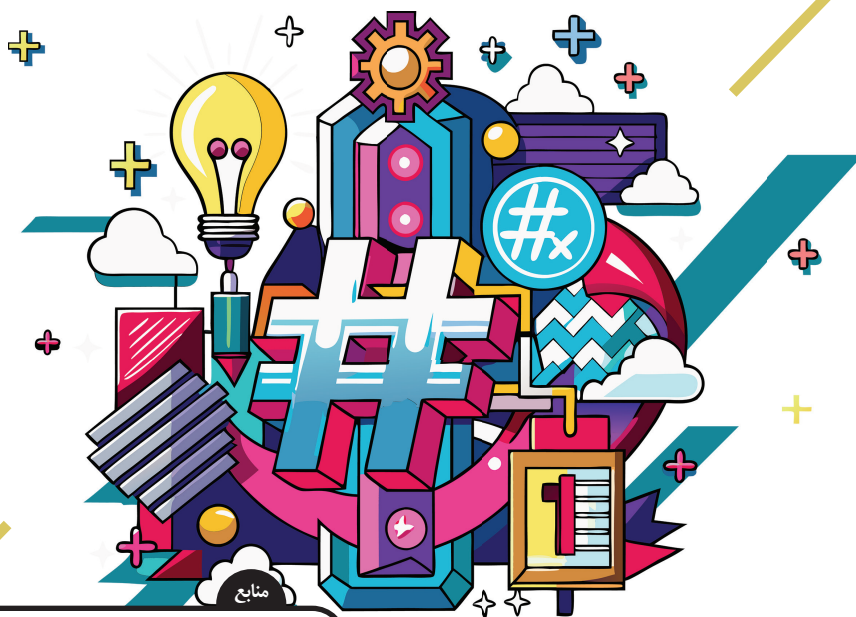
■ درمورد نحوه ارسال تکلیف، محتوا و منابع آموزشی توافق کنید. دانش‌آموزان برای ارسال تکلیف می‌توانند از الگوی #درس_نام استفاده کنند؛ مثلاً #ریاضی_محمدی.

■ توافق در مورد بعضی از اسم‌ها که به دو صورت نوشته و استفاده می‌شوند، ضروری است؛ مثلاً #ریاضی_عطایی و #ریاضی_عطائی. اگر برای برخی از محتواها از عطایی و برای برخی دیگر از عطائی استفاده شود، طبقه‌بندی صحیح نخواهد بود و پیگیری هرکدام از این دو هشتگ برای هر درس نتایج جداگانه‌ای در پی خواهد داشت.

■ توصیه می‌شود برای محتوای مربوط به مناسبت‌ها از #مناسبت استفاده شود. توافق روی این هشتگ با وجود عنوان‌های گوناگون و مناسبت‌های زیاد، دسترسی به محتوا را تسهیل می‌کند.

■ برای تأکید بر جنبه‌های مورد نظر بهتر است در ارائه بازخورد از هشتگ استفاده شود. مثلاً در درس زبان، استفاده از هشتگ‌های #شنیداری، #خوانداری و #نوشتاری مفید خواهد بود. همچنین، استفاده از هشتگ برای انتقال بار احساسی و تشویق مؤثر است. مثلاً عملکرد شما #تحسین برانگیز بود.

هشتگ می‌تواند با ایجاد گروه‌های همگون، حسی اجتماعی را بین معلمان و دانش‌آموزانی که علاقه‌ها یا اهداف مشترک دارند و محیط یادگیری حمایتی و مشارکتی را تقویت می‌کند؛ ایجاد

1. Asino, T. I., Haselwood, S., & Baker, S. (2016). Twitter chats and the evolution of Twitter professional development. In G. Chamblee, & L. Langub (Eds.), Proceedings of society for information technology & teacher education international conference 2016 (pp. 1795–1800). Waynesville, NC: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Retrieved from <https://www.learntechlib.org/p/171935/>
2. Bates, M. (2013). Of hashtags and descriptors (English). Online Searcher, 37(3), 80.
3. Coleman, J. M., Rice, M., L., & Wright, V., H. (2018). Educator communities of practice on Twitter. Journal of Interactive Online Learning, 16(1), 80–96.
4. Duffy, J., Wickersham-Fish, L., Rademaker, L., & Wetzler, B. (2018). Using collaborative autoethnography to explore online doctoral mentoring: Finding empathy in mentor/protégé relationships. American Journal of Qualitative Research, 2(1), 57–76.
5. Greenhalgh, S. P., Rosenberg, J. M., Willet, K. B. S., Koehler, M. J., & Akcaoglu, M. (2020). Identifying multiple learning spaces within a single teacher-focused Twitter hashtag. Computers & education, 148, 103809.
6. Jeffares, S. (2014). Interpreting hashtag politics: Policy ideas in an era of social media. Palgrave Macmillan.
7. Krutka, D. (2013). Democratic Twittering: Using social media in the social studies. The International Society for the Social Studies Annual Conference Proceedings, 2013(1), 75–81.
8. Lu, J. (2014). Twitter tries to explain hashtags. The Washington Post.
9. Prestridge, S. (2019). Categorising teachers' use of social media for their professional learning: A self-generating professional learning paradigm. Computers & education, 129, 143–158.
10. Prestridge, S., & Trust, T. (2019, June). Provoking teachers to explore their professional learning networks. In Paper presented at EdMedia | innovate learning 2019, Amsterdam, Netherlands.
11. Rosenberg, J. M., Greenhalgh, S. P., Koehler, M. J., Hamilton, E. R., & Akcaoglu, M. (2016). An investigation of State Educational Twitter Hashtags (SETHs) as affinity spaces. E-Learning and Digital Media, 13(1–2), 24–44. <https://doi.org/10.1177/2042753016672351>.
12. Rosell-Aguilar, F. (2018). Twitter: A professional development and community of practice tool for teachers. Journal of Interactive Media in Education, 1(6), 1–12.
13. Ta'amneh, I. M., & Al-Ghazou, A. (2021). The importance of using hashtags on raising awareness about social issues. International Journal of Learning and Development, 11(4), 10–24.
14. Tian, L., & Zhang, C. (2022). Using Hashtags to Analyze Purpose and Technology Application of Open-Source Project Related to COVID-19. arXiv preprint arXiv:2207.06219.
15. Watson, E. (2020). # Education: The potential impact of social media and hashtag ideology on the classroom. Research in Social Sciences and Technology, 5(2), 40–56.
16. Willet, S. (2019). Revisiting how and why educators use Twitter: Tweet types and purposes in #Edchat. Journal of Research on Technology in Education, 51(3), 273–289.
17. Yang, G. (2016). Narrative agency in hashtag activism: The case of # BlackLivesMatter. Media and communication, 4(4), 13. <https://doi.org/10.17645/mac.v4i4.692>

■ از هشتگ سواری برای دیده شدن محتوای آموزشی خودداری کنید. استفاده از هشتگ مربوط به یک موضوع پرتکرار می تواند بازدید محتوا را افزایش دهد. مثلاً اگر در زمان وقوع حادثه از # سانچی استفاده می کردید، محتوای آموزشی بازدید بیشتری می داشت، اما این شیوه هشتگ گذاری نامرتب برای محتوای آموزشی صحیح نیست.

جمع بندی

هشتگ در آموزش و یادگیری به ابزار کارآمدی تبدیل شده است. هشتگ محتوای آموزشی را سازمان دهی و دسترسی به محتوای مورد نظر را آسان می کند و به معلمان امکان می دهد با همکاران خود ارتباط برقرار کنند و بحث های معناداری را پی بگیرند. هشتگ برای اشتراک تجربه های یادگیری، ترویج مشارکت، هم افزایی و پرورش فرهنگ یادگیری سیار ظرفیت زیادی دارد و مهارت تفکر انتقادی را در دانش آموزان تقویت می کند. هشتگ به معلمان و دانش آموزان امکان می دهد موضوعات متفاوت را به طور مستقل بررسی کنند و ضمن مشارکت در بحث و تحلیل دیدگاه های گوناگون، ایده های انتقادی خود را با دانش آموزان، معلمان و صاحب نظران به اشتراک بگذارند و بازخورد بگیرند. هشتگ به ایجاد محیط آموزشی پویا و خلاق کمک می کند، چرا که برنامه درسی رسمی، دستیابی به اهداف محدود و از قبل مشخص شده را پیگیری می کند، اما هشتگ می تواند ماهیت غیرمتمرکز یادگیری را تقویت و در شیوه های نوین آموزش مبتنی بر هوش مصنوعی نقش مؤثری ایفا کند.

پی نوشت ها

1. Number Sign
2. Hash key